



FAIR TRADE

kupujem zavedno

V VSAKDANJEM ŽIVLJENJU SE VSE POGOSTEJE SREČUJEMO Z NARAVNIMI KATASTROFAMI, POSLEDICE TOPLE GREDE SO VSE OPAZNEJŠE, HRANA, KI JO UŽIVAMO, MORA BITI ČEDALJE BOLJ NADZOROVANA, DA NI PREKOMERNO ŠKODLJIVA ... IN OB VSEM TEM SE POSTAVI VPRAŠANJE, ALI SPLOH KAJ STORIMO ZA NAŠE OKOLJE, POLEG TEGA, DA OD NJEGA LE JEMLJEMO.

Prav iz teh razlogov je bil ustanovljen Evropski okoljski urad, združenje, ki povezuje preko 140 pretežno nevladnih organizacij in drugih združenj, ki se ukvarjajo z okoljskimi problemi. Slovenski članici Evropskega okoljskega urada sta Inštitut za trajnostni razvoj in UMANOTERA. In prav slednja je ena od pobudnic ustanovitve prve »FAIR TRADE« trgovine v Sloveniji.

PRAVIČNA TRGOVINA?

V realnosti imajo velike multinacionalke monopolni položaj na svetovnem trgu, kar pomeni, da ni več proizvajalec tisti, ki bi določal ceno, temveč je to trgovec. In ker je interes velikih korporacij visok dobiček, je proizvajalec določenega izdelka prisiljen delati za tako ceno, ki ne omogoča niti dostojnega preživetja in ekonomske samozadostnosti, še manj pa je omogočen razvoj širšega socialnega okolja. Vse to pa neizogibno vodi v začaran krog revščine in nerazvitosti.

Pravična trgovina je po definiciji trgovinsko partnerstvo, ki temelji na dialogu, transparentnosti in spoštovanju ter si prizadeva za večjo enakopravnost v mednarodni trgovini. Bistvo tega pa je, da ponuja boljše pogoje prodaje in zagotavlja pravice marginaliziranih proizvajalcev in delavcev, predvsem na manj razvitem jugu. Namen pravične trgovine je tako počlovečiti proces trgovanja, saj poskrbi, da je trgovska veriga čim krajša in da se potrošnik zaveda kulture, identitete in pogojev, v katerih proizvajalci živijo.

CENA ZA PREŽIVETJE ... IN RAZVOJ ...

In katere izdelke ponuja pravična trgovina? Ponudba se hitro širi iz leta v leto, zaenkrat pa so na voljo naslednji izdelki s certifikatom FLO: kava, čaj, riž, sveže in suho sadje, kakav, sokovi, sladkor, med, vino, žoge ter izdelki ročne in umetnostne obrti (zapestnice, oblačila, dekorativni izdelki ...). Cena izdelka pravične trgovine vključuje socialne in okoljske stroške, ceno dela, ki zadostuje za preživetje ter

premijo, ki omogoča investicije in razvoj. Velja tudi omeniti, da so proizvajalci dobrin iz nerazvitega sveta in pravična trgovina tako s svojimi načeli pripomore k razvoju manj razvitih, deprivilegiranih območij. Po poročilih, ki jih podaja FLO, organizacija, ki skrbi za nadzor fair trade trgovine, je v to verigo vključenih prek 800.000 ljudi v 48 državah sveta. FLO z gibanjem za pravično trgovino spremlja tudi vplive tovrstnega trgovanja pri proizvajalcih in rezultati so zelo spodbudni.

Pred nedavnim je Slavoj Žižek komentiral posvojitve otrok na daljavo in se vprašal, zakaj nekdo pošlje 5 \$ na leto nekemu otroku v Afriki? Da dobi enkrat na leto sliko, kjer piše, da ga ima ta otrok rad? Zato, da ta otrok ostane, kjer je, in ne deli bolj ali manj žalostne usode s (pre)mnogimi izseljenci? Morda res ... In prav pravična trgovina omogoča, da tisti, ki ostanejo, lahko svoje sposobnosti razvijajo v svojem okolju: »Končno sem lahko popravil streho svoje hiše, imam več denarja za hrano in lahko si kupim nove čevlje, če jih potrebujem. Nasploh pa imamo v družbi na voljo več storitev, ki prej niso obstajale, in nam lajšajo življenje: javni prevoz, zdravstvena oskrba, možnost najema posojila, imamo trgovine, kjer se lahko oskrbimo z osnovnimi življenjskimi potrebščinami ... V mojih očeh pa je največja zasluga pravične trgovine spoznanje, da imamo kot ljudje tudi mi svoje dostojanstvo. Nismo več le igrača nevidnih ekonomskih sil, ki so nam onemogočale vse to.«

Isaías Martínez, UCIRI Mexico

www.umanotera.org/default.html

www.fairtrade.net

www.ifat.org

www.eeb.org

www.humanitas-slovenia.org



tekst: Miha Knavs :: foto: www.umanotera.org

zdrružena afrika

BOBA MARLEYA

ETIOPSKA PRESTOLNICA ADIS ABEBA JE 6. FEBRUARJA GOSTILA PRECEJ NENAVIDEN DOGODEK, VELIKI REAGGE KONCERT OB 60. LETNICI ROJSTVA ROBERTA »BOB-A« NESTA MARLEYA. BOB SE JE V VELIKI MERI PRIZADEVAL ZA ZDRUŽEVANJE IN NAPREDEK AFRIKE, ETIOPIJA PA JE TUDI DEŽELA SOLOMONSKE KRALJEVE DINASTIJE, KATERE ZADNJI V NIZU JE BIL TUDI LETA 1975 UMORJEN CESAR HAILE SELASSIE, KI GA RASTAFARJANCI PO BOŽJE ČASTIJO KOT MESIJO. ZATO NI RAVNO NAKLJUČJE, DA SE JE EDEN NAJVEČJIH GLASBENIH DOGODKOV ODVIJAL PRAV TU.

RASTAFARJANSKE KORENINE

Na Jamajki je leta 1916 Markus M. Garvey vplivni lokalni poslovnež opozoril na prihod črnega rešitelja, ki naj bi bil najavljen že v Bibliji in bo osvobodil črno raso. Tovrstne ideje so hitro padle na plodna tla v dušah revnih delavskih predelih na Jamajki in okoliških otokih.

Leta 1930 pa se je za cesarja Etiopije okronal Ras Tafari in prevzel naziv Haile Sallassie. Novonastala religija je prevzela ime cesarjevega prvotnega imena in po božje častila Sallassija, ki ni bil ravno navdušen nad tovrstno častjo, je pa vseeno leta 1963 podaril rastafarjanski skupnosti nekaj zemlje v mestu Shashemene 250 km južno od Adis Abebe. Zaradi stalnih težav s policijo glede razširjenosti drog je skupnost danes velik trn v peti domačinom. Rastafarjanci sledijo svojim strogim prehrabnim tabujem, ki prepovedujejo uživanje svinjine, mleka in kave. Po drugi strani pa je kajenje marihuane zakrament in pot do lažjega razsvetljenja.

Nemalo prahu je na Jamajki, kjer je bil 6. februarja 1945 rojen in leta 1981 po neuspešnem zdravljenju raka tudi pokopan idol reggae glasbe Bob Marley, dvignila vest, da namerava vdova Rita Marley truplo svojega pokojnega moža prepeljati v Etiopijo. Jamajčani se zavedajo nevarnosti, tudi finančne, ob izgubi svoje največje kulturne dediščine in glasno nasprotujejo odločitvi Rite Marley, ki novinarjem v odgovor navaja Bobov stavek »Kdo ne bi zamenjal otoka za kontinent.«

KONCERT OB 60. LETNICI BOBA MARLEYA

Veliki reggae koncert, ki se je prav na glasbenikovo 60. obletnico odvijal v Etiopski prestolnici, je na Masquel square pritegnil 300.000 glavo množico, ki je z navdušenjem in vidno evforijo spremljala največji glasbeni dogodek vseh časov v mestu. Vrhunski efekti in zvočna oprema, ki jo je Team Force pripeljal direktno iz Miami, je bil še dodaten razlog za obisk. Z emocionalno nabitim govorom o pomembnosti reševanja vseafriških problemov in molitvijo je Rita Marley otvorila skoraj 12 urni koncert, kjer so se na velikem z vsemi afriškimi zastavami okrašenim odrom zvrstili vrsta zvezd in velikih imen reggae glasbe.

Bobovi sinovi Ziggy, Stephen, Julian, Damijan, Kymani ter Angelique Kido in The I-Three je le nekaj imen, ki so dolgo v noč držala po koncu črne množice odete v rdeče-zeleno-rumene zaščitne barve rastafarjanstva. Nekaj dni je bil Marley tudi lepa tržna niša v obliki najrazličnejših spominkov z glasbenikovo podobo. Dogodek, ki ga v mestu še zlepa ne bodo pozabili, je napeljal mestne očete tudi na misel, da bi po Bobu poimenovali manjši trg v mestu.



eksotika: **PRVIČ!**

KO SE PRVIČ SAM ODPRAVLJAŠ NA DALJŠE POTOVANJE V EKSTOTIČNE KRAJE, PONAVIDI NE MOREŠ PREDVIDETI VSEGA, KAR BI POTREBOVAL. TOVRSTNA POTOVANJA ZATO ZAHTEVAJO POPREJŠNJE PRIPRAVE, KI SICER LAHKO VZAMEJO VELIKO ČASA IN DENARJA, VENDAR SE KASNEJE PREDPOTOVALNA SKRIB DOBRO OBREŠTUJE. TUKAJ NAVAJAMO NEKAJ KORISTNIH NASVETOV, KI BODO MORDA PRIŠLI PRAV PRI ORGANIZACIJI POTOVANJA.

Ah, saj ne rabim zavarovanja!

Mi pravimo: »Ja, rabiš!« Potrebuješ tudi fotokopijo zavarovalne police in osebne dokumenta. Tako lahko v primeru kraje ali izgube potnega lista s fotokopijo ponekod z dovoljenjem ambasade celo prečkaš mejo, v večini primerov pa ti država izda začasni potni list, za katerega je treba včasih plačati kar nekaj denarja. Ni odveč poudariti, da je seveda treba kopijo imeti ločeno od originala. Izredno pomembno je, da pred odhodom skleneš tudi zavarovanje. Lahko izbiraš med dvema vrstama zavarovanja: med takim, kjer ob nesreči sam plačaš stroške zdravljenja (kar je sicer bolj praktično, vendar te zna udariti po žepu) in ti zavarovalnica doma vrne stroške in pa med takim, kjer moraš v tujini poklicati na določeno številko ter navesti ime zdravnika, ki si si ga izbral, ali pa ti zdravnika izbere človek na drugi strani žice (slednja različica se zna izkazati za zelo zopрно, še posebej, če npr. zavarovalniški agent (nemški, recimo) od tebe zahteva, da mu faksiraš ta in ta dokument v naslednjih 24 urah, ti pa si sredi monsuna ves vesel po dveh urah komaj našel delujočo telefon, ki prekinja zgolj po eni minuti pogovora ...). Zatorej - dobro preberi tisti mali drobceni tisk na ovitku police, ki ga nikoli ne beremo!!!

Mamiiii, okradli so me!

Denar razdeli in ga nosi ločeno na različnih mestih, primerni so zašiti žepi hlače ali pa pasovi, ki jih nosiš pod majico. Vedno ga nosi na telesu, dodatno se pozanimaj o trikih lokalnih lopovov, ne puščaj prtljage same in zmaga bo tvoja! Potovalni ček, ki jih lahko naročiš oz. kupiš pri naših bankah (Thomas Cook, American Express), so v primeru kraje super ideja, saj jih prekličesh in nimaš nobene izgube, vendar pa se zaradi oderuških provizij včasih izkažejo kot slaba naložba. Prej se pozanimaj, če se sploh splača imeti potovalne čeke in če se, kje jih je najbolj pametno zamenjati (v nacionalni banki, v privatnih menjalnicah). Western Union money transfer je magična beseda, ki jo jokajoče izrečeš mami po telefonu potem, ko so te dodobra okradli. Mama bo položila vsoto na račun in ti boš že jutri lahko spet nova tarča lokalnih tatičev.

Bolezen nikoli ne počiva (spolna pa je aktivna celo ponoči!)

Na inštitutu za varovanje zdravja oz. v specialističnih ambulantah za tropske bolezni se pozanimaj o ceni cepljenj oz. tablet, ki jih moraš jemati kot zaščito pred malarijo. Ne pozabi, da je treba to storiti kar nekaj tednov pred potovanjem, saj moraš nekatere cepljenja ponoviti v razmaku nekaj tednov (ali mesecev). Podobno je s tabletami proti malariji, ki jih je treba jemati pred, med in po potovanju na tveganem območju. Nekatere tablete imajo zelo močne stranske učinke, zato je dobro vedeti tudi kakšni so znaki in kako dolgo trajajo. Priporočljivo je, da vzameš s seboj tudi prvo pomoč za prebavne motnje (ogljje), ki se ob spremembi klime pojavljajo skoraj redno. Ne pozabi seveda na higienske vložke in kondome, katerih kvaliteta se v dotičnih državah občutno razlikuje od naše, kar pa lahko usodno vpliva na tvoj doprinos k nadaljevanju človeške vrste.

In nahrbtnik je postajal večji in večji ...

S seboj vzemi res samo, kar nujno potrebuješ, ter imej v mislih tudi to, da se bo tvoja prtljaga na potovanju najverjetneje debelila, premo sorazmerno seveda s tvojimi bolečinami v križu. Mnogi vzamejo s seboj stare obleke, ki jih po koncu potovanja pustijo pri domačinih. Dobra majhna darila za domačine oz. njihove otroke so tudi preproste stvari, ki jim morda niso dostopne in ti bodo zanje hvaležni, kot npr. svinčniki, vžigalniki, majhna mila ...

Pa še nekaj "pametnih" za konec!

:: Kot je govorila mama: nikoli popolnoma ne zaupaj tistim, ki jih ne poznaš prav dobro! Mnogi se hočejo s tabo samo okoristiti, v najslabšem primeru pa se ti zna zgoditi tudi kaj hujšega. Cena življenja zna biti v večini nerazvitih držav precej nizka, saj organi oblasti svojega dela ne opravljajo preveč zgljedno, ali pa so podkupljivi. Pazi tudi na druge popotnike, saj se dostikrat zgodi, da prav oni najbolj kradejo.

:: Preden kaj naročiš ali plačaš, vprašaj za ceno! Na videz neizmerno bogati Evropejci predstavljajo mnogim domačinom zgolj vrečo dolarjev na dveh nogah, pri katerih prav tekmujejo v postavljanju bizarnih cen v restavracijah in preverjanju lahkovernosti zahodnjakov.

:: Vedno upoštevaj varnostne ukrepe, ki ti jih priporočajo domačini! Četudi se ti bodo nekatere svarila zdela pretirana, npr. da ne hodi ven po sedmi uri zvečer, da se ne vozi z nočnimi avtobusi, jih je bolje upoštevati.

:: Ne igray se z drogami! Nekatere države te že za prgišče trave vržejo v lokalno ječo.

:: Če misliš, da bodo škodile tvojemu zdravju, ne pij in ne jej lokalnih jedi, četudi boš s tem užalil gostoljubne domačine: npr. nekje v Andih ti je pošla zadnja kapljica vode in po treh urah naletiš na starko, ki ti smeje ponuja kozarec srednje temnorjave vode. Takrat se (kljub največji žeji na svetu) spomniš na EURO<26 in rečeš: Ne, hvala! In se rdečeličen vrneš domov!

Pa srečno pot!

